

Agerhøne *Perdix perdix*

Partridge

Agerhønen er udbredt i store dele af Mellemeuropa fra det sydligste Norge, Sverige og Finland i nord til det nordlige Spanien og Italien i syd. Udbredelsen fortsætter mod øst gennem Rusland til det østlige Mongoliet. I Danmark er agerhønen en almindelig ynglefugl over det meste af landet. Den danske bestand er gået markant tilbage siden 1960, antagelig på grund af ændringer i landbrugsdriften. I de fleste bestande er agerhønsene standfugle.

Mærknings- og genmeldingsdata

Der er i Danmark ringmærket i alt 18.557 agerhøns. Den første blev mærket i 1921 af Dansk Ornithologisk Central, som sammenlagt har ringmærket 332 agerhøns. Zoologisk Museum har mærket 1.329 fugle, og Vildtbiologisk Station Kalø 16.896. Flest fugle

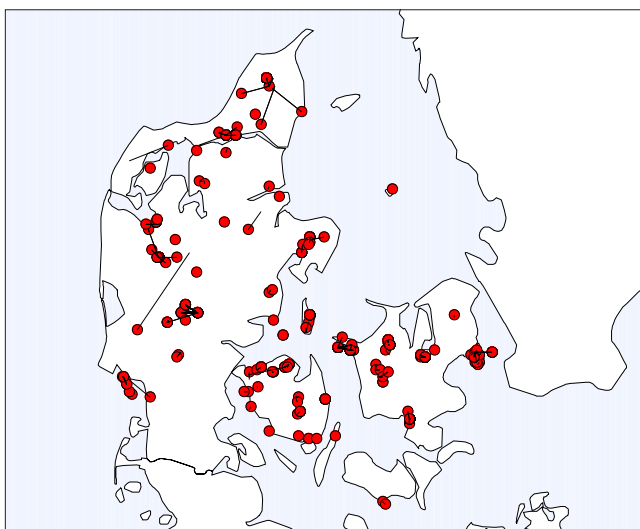

Fig. 1. Genfund af agerhøne ringmærket i Danmark (n=1.122). Mærknings- og genfundssted er forbundet med linjer. Recoveries of partridge ringed in Denmark (n=1,122). Lines connect ringing and recovery locations.

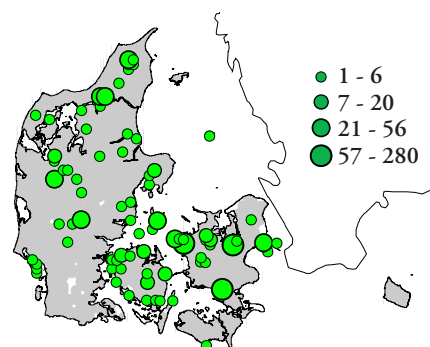

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing site for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

er mærket i begyndelsen af 1960'erne (fig. 4). Langt størstedelen af de mærkede fugle er udsatte agerhøns. Denne bearbejdning bygger på 1.118 genfund, men der foreligger omkring lige så mange ikke-indtastede genfund af fugle ringmærket af Vildtbiologisk Station Kalø. Flest genmeldte agerhøns er ringmærket i forbindelse med store udsætninger, heraf 26% i Jylland, 6% på Fyn, 3% på Samsø og 64% på Sjælland (fig. 2). De genmeldte fugle er primært ringmærket i september-oktober (fig. 3), og 64% er mærket som ungfugle i første leveår.

Bevægelsesmønstre

De udsatte agerhøns blev ringmærket for at indsamle viden om fuglenes overlevelse, udsætningens effekt på den lokale bestandstørrelse og jagtudbyttet (se Paludan 1957 & Paludan 1963). Samtidig giver genfundene oplysninger om fuglenes bevægelsesmønstre. Da der kun indgår få ikke-udsatte fugle i materialet,

Fakta Facts

Mærkninger <i>Birds ringed</i>	18.557
Genmeldinger Recoveries	
Antal genmeldinger <i>No. of recoveries</i>	1.122
-heraf uden for Danmark <i>Recovered abroad</i>	0
Antal fugle <i>No. of individuals</i>	1.118
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark <i>Ringed abroad and recovered in Denmark</i>	0
Ekstremer Extremes	
Højeste alder <i>Oldest bird</i>	5 år
Længste afstand <i>Longest dist.</i>	69 km

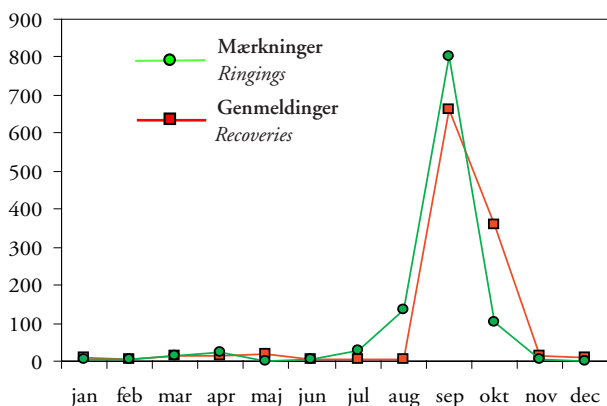

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af agerhøne. Month of ringing and recovery for recovered partridge.

er det ikke muligt at afgøre, om der er forskel på vilde og udsatte fugle.

Agerhønsene ses at være udpræget standfugle, som kun strejfer meget lidt omkring (fig. 1). Den gennemsnitlige afstand mellem mærknings- og genfundslokalitet er således kun 1 km (0-69 km, n=1.116). Hele 88 % af fuglene er fundet på mærkningslokaliteten, 5 % er fundet mellem 1 og 5 km væk, 2 % er fundet mellem 5 og 10 km, 4 % mellem 10 og 20 km og blot 0,7 % mellem 20 og 69 km. Den længste distance på 69 km, fra Karup til Ølgod, tilbagelagde en ungfugl mellem juli og oktober 1941 (fig. 1). Ringmærkning af agerhøns i det tidligere Tjekkosllovakiet har givet lignende resultater, mens de italienske fugle ser ud til at bevæge sig over lidt længere afstande (2,2 % > 20 km) (Cramp & Simmons 1980). For de danske fugle er der ingen umiddelbar foretrukket spredningsretning for fugle, der har bevæget sig mere end 10 km.

Genmeldings- og dødsårsager

Næsten alle genmeldingerne drejer sig om døde fugle (fig. 5A). Den altovervejende kendte dødsårsag er jagt (fig. 5B). Agerhønen har stor jagtlig interesse, og det årlige udbytte var indtil begyndelsen af 1960'erne 300.000-400.000 fugle, men i slutningen af 1900-tallet var antallet faldet til omkring 50.000 (Bregnballe m.fl. 2003). I 1983 var 18 % af de nedlagte agerhøns udsatte fugle (Bregnballe m.fl. 2003). Et mindre antal fugle er indrapporteret som dræbt af rovfugl (1 %), dræbt i trafikken (1 %), død efter ledningskollision (<1 %) eller dræbt af rovdyr (<1 %). En stor del af de ringmærkede agerhøns er genfundet kort tid efter udsætningen, og den gennemsnitlige tid mellem ringmærkning og genfund for alle de genmeldte fugle er kun 65 dage. Hele 94 % af de genmeldte agerhøns er indrapporteret inden for ét år efter mærkningen, 5 % mellem et og to år og kun 1 % mere end to år efter mærkningen. Den længstlevende fugl i materialet

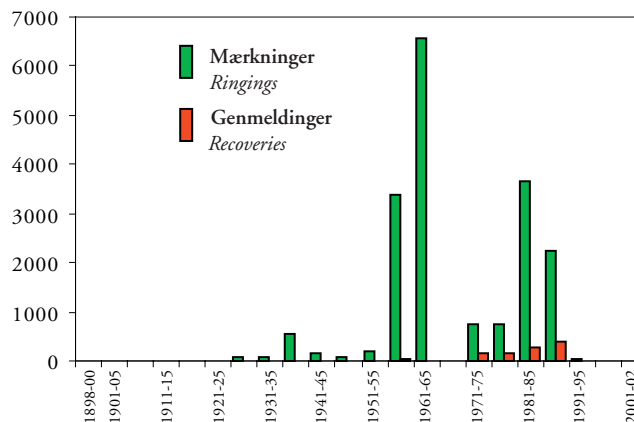

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for agerhøne ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of partridge ringed in Denmark.

blev 5 år og 3 mdr. Fuglen blev udsat som ungfugl i Vendsyssel i 1985 og skudt 6 km fra mærkningsstedet i oktober 1990.

Blandt agerhøns ringmærket som unger eller ungfugle og genmeldt som døde er 96 % indrapporteret i løbet af første leveår. Paludan (1963) fandt, at den årlige dødelighed for voksne fugle var 84 % samt, at gennemsnitslevealderen for udsatte fugle blot var 5½ mdr.

English summary

The partridge is a common breeding bird all over Denmark and in addition great numbers are released every year for hunting. The first partridge was ringed in Denmark in 1921, with the greatest numbers ringed in the 1960s. Most of the partridges ringed in Denmark were released for hunting. The recoveries show that the Danish partridges only disperse over small distances: the mean distance between ringing and recovery site was only 1 km. Eighty-eight per cent have been recovered less than 1 km from the ringing site and only 0.7 % more than 20 km from the ringing site. Partridges do not seem to have any preferred dispersal direction. Most partridges have been recovered as shot. The mean duration between ringing and recovery is only 65 days, and 94 % were recovered in their first year.

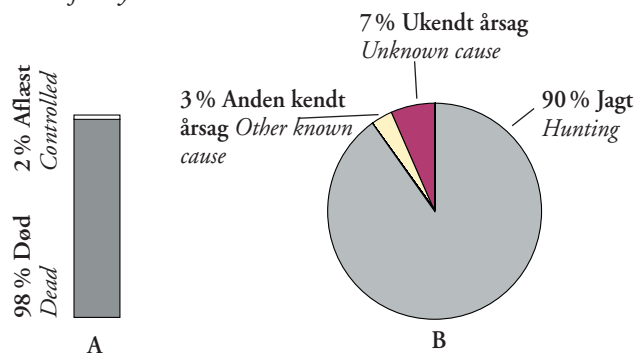

Fig. 5. A) Genmeldingsårsager (n=1.122) og B) dødsårsager (n=1.098) for agerhøne ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=1,112) and B) cause of death (n=1,098) for partridge ringed in Denmark.